

Telen met toekomst is door PPO en DLV Plant bv ontwikkeld in opdracht van LNV

Nieuwsbrief nr. 16   Maart 2007

In het praktijknetwerk Telen met toekomst werken agrarische ondernemers samen met PPO en DLV Plant aan duurzame bedrijfssystemen voor akkerbouw, vollegrondsgroenteteelt, bloembollen, fruitteelt, boomteelt, glastuinbouw en champignonteelt. Het project wordt gefinancierd door het ministerie van LNV. Via deze nieuwsbrief wordt u op de hoogte gehouden van actuele ontwikkelingen. U kunt zich voor deze nieuwsbrief aanmelden via www.telenmettoekomst.nl of een mail sturen naar info@telenmettoekomst.nl

Klik [hier](#) als u deze nieuwsbrief niet meer wenst te ontvangen

Inhoud:

- [Algemeen](#)
  - ☞ [Website Telen met toekomst vernieuwd](#)
  - ☞ [Sputlicentie cursus over emissieroutes gereed](#)
  - ☞ [Inventarisatie haalbare maatregelen KRW](#)
  - ☞ [Intensievere samenwerking met Nefyto](#)

- [Akkerbouw & vollegrondsgroente](#)
  - ☞ [Voorjaarstoediening drijfmest in poot aardappelen](#)
  - ☞ [Akkerbouwers in gesprek met LNV](#)
  - ☞ [Gewasresten composteren voor telers aantrekkelijk](#)
  - ☞ [Sputdemonstratie in prei en aardbeien](#)

- [Boomteelt](#)
  - ☞ [Proeven en demo's in vaste planten](#)

- [Bloembollen](#)
  - ☞ [Infobladen voor bloembollentelers](#)

- [Fruit](#)
  - ☞ [Workshops voor gewasbeschermingshandel](#)

- [Champignonteelt](#)
  - ☞ [Hoeveelheid formaline in dekaarde verminderen](#)
  - ☞ [Overleg met handelshuizen over schoon fust](#)

Algemeen

Website Telen met toekomst vernieuwd

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving en DLV Plant hebben de website van praktijknetwerk Telen met toekomst grondig onder handen genomen. Op de website www.telenmettoekomst.nl staat een sectorgericht aanbod van praktische en actuele informatie, waarin gebruikers gemakkelijk en snel hun weg zullen vinden. Op de site worden naast resultaten, de best practices en vaktechnische informatie ook de partijen genoemd waar Telen met toekomst mee samenwerkt. Het afgelopen jaar is nog nadrukkelijker de samenwerking gezocht met andere partijen binnen de verschillende plantaardige sectoren die participeren in het Convenant gewasbescherming. Het gaat daarbij om LTO, leveranciers van gewasbeschermingsmiddelen, zaad- en plantgoedleveranciers, meststoffenleveranciers, verschillende adviespartijen en waterschappen. Op deze wijze versterkt Telen met toekomst de kennis over en het draagvlak voor duurzame productiesystemen.

Meer informatie Harm Brinks, h.brinks@dlvplant.nl

Sputlicentie cursus over emissieroutes gereed

Telen met toekomst heeft in opdracht van het project 'Schone bronnen, nu en in de toekomst' cursusmateriaal ontwikkeld over de emissieroutes van gewasbeschermingsmiddelen naar grond- en oppervlaktewater. De titel is: 'Schone bronnen, óók in eigen sloot'. De cursus is te downloaden via www.schonebronnen.nl en kan gebruikt worden voor de sectoren akkerbouw, bloembollen en agrarisch loonwerk. Kennisinstellingen zoals DLV Plant, PPO, AOC's en gewasbeschermingsfirma's gebruiken de cursus als onderdeel van het cursusprogramma voor het behalen van een spuitlicentie. Docenten van AOC's hebben onlangs een instructiebijeenkomst gehad waarin ze uitleg hebben gekregen over het gebruik van de cursus. Achttien leden van Agrodix, brancheorganisatie van de gewasbeschermingshandel in Nederland, hebben het cursusmateriaal inmiddels in gebruik.

Meer informatie Jacob Dogterom, j.dogterom@dlvplant.nl

Inventarisatie haalbare maatregelen KRW

In opdracht van LTO Nederland en de Unie van Waterschappen heeft LTO Projecten in samenwerking met Telen met toekomst in alle vollegrondsectoren bijeenkomsten georganiseerd over de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het doel is om per sector te kijken welke maatregelen effectief kunnen bijdragen aan de doelstellingen van de KRW. De Europese richtlijn stelt doelen voor een goede ecologische en chemische toestand van het oppervlaktewater in 2015. Om deze te behalen moeten alle Europese lidstaten maatregelen opstellen en deze voordragen aan de EU. Het proces rond de KRW bevindt zich in de eerste fase. Het is voor alle sectoren van belang dat zij maximale invloed uitoefenen en zorgen dat de maatregelen die worden voorgedragen niet alleen effectief zijn wat betreft milieuwinst maar ook praktisch toepasbaar en betaalbaar. In opdracht van LTO Nederland en de Unie van Waterschappen is daarom een voorlopige lijst van mogelijke maatregelen opgesteld. Deze lijsten zijn tijdens de bijeenkomsten besproken met deelnemers van Telen met toekomst. Tevens zijn knelpunten geïnterviewd. Alle opmerkingen worden gebruikt voor de eindrapportage richting LTO Nederland en de Unie van Waterschappen. Meer informatie Heidi Schalk, hschalk@arvalis.nl

Intensievere samenwerking met Nefyto

Nefyto wil de samenwerking met Telen met toekomst intensiveren. Nefyto-voorzitter Frank Terhorst, tevens directeur bij Bayer CropScience, heeft dit aangegeven tijdens de Nefyto-jaarvergadering. Op dit moment kijkt de belangenorganisatie voor de Nederlandse agrochemische industrie welke zaken concreet kunnen worden opgepakt. "Als Nefyto zijn we al langer bezig met een brede dialoog over geïntegreerde en duurzame gewasbescherming", vertelt Terhorst. "In het kader van het Convenant Duurzame Gewasbescherming overleggen we met andere partners als het ministerie, de land- en tuinbouwsector, drinkwaterbedrijven en waterschappen. Omdat geïntegreerde en duurzame gewasbescherming ook in de markt steeds belangrijker wordt, willen we de samenwerking met Telen met toekomst intensiveren. Met elkaar kunnen we concrete oplossingen voor knelpunten in de praktijk zoeken." De rol van Nefyto is afhankelijk van de aard van het knelpunt. Terhorst: "Specifieke knelpunten kunnen beter door de individuele bedrijven worden opgepakt. Als Bayer CropScience zijn we hier bijvoorbeeld ook al mee bezig. We gaan nu eerst rond de tafel om te bepalen wie wat gaat oppakken. Daarna willen we graag verdere afspraken maken met Telen met toekomst."

Meer informatie nefyto@nefyto.nl

Akkerbouw & vollegroondsgroente

Voorjaarstoediening drijfmest in poot aardappelen

Telen met toekomst heeft afgelopen jaar gekeken naar de voorjaarstoediening van drijfmest na het poten van poot aardappelen. Bij een praktijkbedrijf in de Noordoost-Polder is gebruik gemaakt van een nieuwe mestmachine die een werkbreedte heeft van 18 meter, met afsluitbare secties van 3 meter. De machine is ontwikkeld door loonwerker André Capelle uit Nagele om snel en gericht te kunnen bemesten. Doordat de werkbreedte kan worden aangepast, kan de loonwerker gebruik maken van de spuit sporen op het perceel zodat geen extra insparing ontstaat. In combinatie met de computergestuurde mestdosering is de machine zo in te stellen dat de loonwerker aan de ene kant van het perceel begint en de tank aan de andere kant precies leeg is. De eerste resultaten zijn positief. Tot nu toe gebruiken veel akkerbouwers op kleigrond in het najaar drijfmest. Door een aanscherping van het mestbeleid wordt najaarstoepassing op kleigrond ontmoedigd en vanaf 2009 geheel verboden. De praktijk is echter huiverig voor een voorjaartoepassing vanwege onder andere structuurproblemen. In de demo met de nieuwe machine was hiervan geen sprake. Ook was de opbrengst vergelijkbaar met de gangbare kunstmesttoepassing.

Meer informatie Jan Paauw, jan.paauw@wur.nl

Akkerbouwers in gesprek met LNV

LNV-beleidsmedewerkster Cindy van den Boom heeft onlangs een bezoek gebracht aan een aantal Telen met toekomst groepen om samen met de aanwezige akkerbouwers te discussiëren over het nieuwe mestbeleid. Het ministerie van LNV wil op deze manier een beeld krijgen van de ervaringen die boeren en telers hebben met het gebruiksnormenstelsel en bespreken waar nog kansen liggen door mogelijke aanpassingen in het bedrijfsmanagement van de ondernemer. Volgens Van den Boom is aanscherping van de gebruiksnormen nodig om de doelstellingen uit de Europese Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water te kunnen realiseren. Voor 2008 en verder moet voor een groot aantal gewassen op zandgrond de stikstofgebruiksnorm nog worden bepaald. Ook zijn er nog geen fosfaatgebruiksnormen voor 2009 en verder vastgesteld. Via bijeenkomsten in verschillende gebieden wil LNV boeren en telers informeren en kijken hoe de nieuwe toekomstige gebruiksnormen het beste kunnen worden bepaald.

Meer informatie het LNV-loket, www.hetlnvloket.nl

Gewasresten composteren voor telers aantrekkelijk

Telers kunnen hoge kosten voor de afvoer van gewasresten beperken door plantaardig materiaal op het eigen bedrijf te composteren en de compost vervolgens uit te rijden. Dit stelde onderzoeker Jacques Rovers eind januari tijdens een informatiemiddag van Telen met toekomst in Zundert. Circa 100 belangstellenden bezochten de bijeenkomst. Uit de grote belangstelling bleek dat compostering op het eigen bedrijf een hot item is onder telers.

Het afvoeren van gewasresten van aardbei is een belangrijke reden om de ziektedruk door schimmels en bacteriën zoals Xanthomonas te verminderen. Vanwege de stijgende kosten voor het afvoeren en strengere regels is door enkele Brabantse aardbeientelers ervaring opgedaan met compostering op het eigen bedrijf. Gezien de goede resultaten gaan ook boomtelers uit het praktijknetwerk Telen met toekomst aan de slag met compostering op het eigen bedrijf.

Over het composteren van gewasresten is een leaflet verschenen. Deze is te downloaden via www.telenmettoekomst.nl/files/pdfs/Brochure%20composteren%20gewasresten%20aardbeien.pdf

Meer informatie Jacques Rovers, jacques.rovers@wur.nl

Spuitdemonstratie in prei en aardbeien

Samen met toeleveringsbedrijf Vlamings heeft Telen met toekomst onlangs een spuitdemonstratie gegeven in aardbei en prei. Met behulp van fluorescerende spuitvloeistof en 'blacklight' werd het spuitbeeld van verschillende doppen bij verschillende windsnelheden getoond. De circa 65 bezoekers konden duidelijk het effect van de doppenkeuze zien op drift en op de gewasbedekking. Tijdens de bijeenkomst werd ook spuiten met luchtondersteuning gedemonstreerd door fabrikant Hardi. Deze techniek geeft een goede gewasbedekking en goede indringing in het gewas. Daarnaast is er bijna geen drift.

Meer informatie Jacques Rovers, jacques.rovers@wur.nl

Boomteelt

Proeven en demo's in vaste planten

Vaste plantentelers ondervinden soms veel uitval in de containerteelt door de schimmelziekte Fusarium. Op verzoek van de Tmt-deelnemers wordt komend seizoen getest of deze problemen voorkomen kunnen worden. Daarvoor wordt een proef aangelegd bij één van de deelnemende bedrijven. Potgrondleverancier Bas van Buuren levert hiervoor drie potgronden met verhoogde pH's. De begeleiders van Tmt zullen de groei en ontwikkeling van de planten monitoren.

Op een ander bedrijf wordt een demo aangelegd met verschillende composten in de vollegrond. Doel hiervan is om een indruk te krijgen of het stimuleren van het bodemleven, door het aanbrengen van compost, de ziekteverendheid van de grond verhoogt. Ook wordt gelet op het vrijkomen van voedingsstoffen.

Meer informatie bij Pieter van Dalfsen pieter.vandalfsen@wur.nl of Kees Pastoor, k.pastoor@dlvplant.nl

Bloembollen

Infobladen voor bloembollentelers

De bloembollen regiogroep West-Friesland is gestart met het uitgeven van informatiebladen voor bloembollentelers. Er wordt nauw samengewerkt met de toeleveranciers Haytema, Agrifirm en Coöperatie Wieringermeer. Er zijn inmiddels infobladen gemaakt over MLHD; een spuitmethode waarbij met lage doseringen gewerkt wordt en over de zuurcheck in tulp; over het voorkomen van Fusarium-ziekte in bollen. De toeleveranciers dragen bij aan de inhoud en verspreiden de infobladen onder hun klantenkring. Telen met toekomst kan deze extra activiteiten uitvoeren door financiële steun van de Provincie Noord-Holland in het kader van een project 'Verbreding duurzame gewasbescherming'.

Meer informatie bij Martin van Dam, martin.vandam@wur.nl

Fruit

Workshops voor gewasbeschermingshandel

Telen met toekomst heeft een workshop gehouden voor de coöperatieve gewasbeschermingshandel en een workshop voor vertegenwoordigers van de Vepaf (vereniging particuliere handelaren in de fruitteelt). Tijdens beide bijeenkomsten stonden drie best practices uit de fruitteelt centraal: kalkmelkberegening als alternatief voor carbendazim/captan, de introductie van emissiearme doppen en fruitmotbestrijding op basis van een waarschuwingsmodel. De duurzame gewasbeschermingsmaatregelen zijn eerst kort besproken. Vervolgens is in verschillende werkgroepen gediscussieerd over de maatregelen en er zijn aan het eind van de bijeenkomst afspraken gemaakt over samenwerking. In Zeeland wordt samen met de Vepaf op zes praktijkbedrijven een demo georganiseerd over emissiearme doppen. Verder gaan handelaren de fruitmotbestrijding monitoren bij enkele fruittelers. Door de handelaren zijn ook tips richting Telen met toekomst aangedragen voor verder onderzoek. Ook is voorgesteld om een handleiding te maken over kalkmelkberegening.

Meer informatie Pieter Aalbers, p.aalbers@dlvplant.nl of Bart Heijne, bart.heijne@wur.nl

Champignonteelt

Hoeveelheid formaline in dekaarde verminderen

Telen met toekomst heeft overleg gevoerd met leveranciers van dekaarde om het gebruik van formaline in dekaarde te verminderen. Formaline wordt uit voorzorg toegepast als ontsmettingsmiddel om problemen met schimmels in de dekaarde te voorkomen. Hoe effectief deze maatregel is, is echter de vraag. Telen met toekomst heeft de leveranciers van dekaarde daarom gevraagd niet standaard formaline te gebruiken maar alleen als de champignonteler daar echt om vraagt. Bij CNC is dit reeds de werkwijze. De leverancier ziet een afname in het gebruik. In de praktijk zijn er weinig verschillen tussen bedrijven die wel dekaarde met formaline gebruiken en bedrijven die dit niet doen. Ook Euroveen en Topterra overwegen nu alleen nog op verzoek van de klant formaline toe te passen. Voor champignontelers wordt een leaflet gemaakt met informatie over formaline. Tegenover het mogelijke voordeel, minder schimmels in de dekaarde, staat het nadeel dat de productie van de champignonteelt door de formaline trager op gang komt.

Meer informatie Johan Baars, johan.baars@wur.nl of Mark den Ouden, mark.den.ouden@cpoint.nl

Overleg met handelshuizen over schoon fust

Henk van Gerwen van AdVisie heeft overleg gevoerd met diverse handelshuizen over het belang van schoon fust en de rol van de handel. De aanleiding was dat deelnemers van het

praktijknetwerk champignonteelt in toenemende mate problemen signaleren met vuil fust. Omdat mollen, een schimmel in de champignonteelt, via het fust van het ene naar het andere bedrijf kunnen worden gebracht, is dit onderwerp aangekaart. Uit het overleg blijkt dat de handelshuizen verschillend denken over de verantwoordelijkheid voor schoon fust. Sommige handelshuizen leggen deze bij de teler. Anderen ontsmetten het fust wel. Binnen Telen met toekomst wordt gestreefd naar heldere afspraken op dit gebied.

Meer informatie Johan Baars, johan.baars@wur.nl of Henk van Gerwen, gerwen@champignonadvies.nl

